RUSKI INWALID

N° 149.

SOBOTA. 28 Czerwca. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Francyia. Angliia. Ameryka Północna. Ameryka Południowa.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

z Wiednia 11 Czerwca.

N. Cesarz dał za herb młudemu Xięciu *Reichestadt* (synowi Arcy Xiężney *Maryi Ludwiki*, Xiężney Parmy) czarnego lwa w złotem polu.

Wyznaczono grunta osadom Austryiackim we Włoszech, aby się żołnierze przyzwyczaiali do roboty w polu, i aby przez to nadano większy wzrost rolnictwu.

Przedziurawione pieniądze Austryiackie, ieżeli trzymaią wagę, maią bydź tylko do konca Sierpnia przyymowane w kassach Cesarskich, lecz iuż nie będą z nich wydawane. (W wielu okolicach Monarchii Austryiackiey, osobliwie w Węgrzech, kobiety noszą na szyi pieniądze, zwłaszcza dukaty.)

z Berlina, 19 Czerwca.

W wydawanem przez P. *Buchholz* peryiodycznem pismie: *Dzieie Kraiów Europeyskich od czasu pokoiu Wiedeńskiego*, czytamy co następuie:— „W Prusiech założono gruntowne zasady reprezentacyi narodowey, przez urządzenie Rady Stanu i jeneralney kontrolli. Kto zna wewnętrzne tego Królestwa stosunki, ten z wielu względów pochwali zwłokę, ziaką rząd w tey okoliczności postępuie. Gdzie nie idzie o przywrócenie dawnych Stanów kraiowych, lecz o zaprowadzenie reprezentacyi narodowey, tam wprzód trzeba nadewszystko wszelkie trudności usunąć. Zachodzą tu szczególniey dwie przeszkody, *naprzod*, niedokończenie zaczętego od roku 1811 dzieła, które włościanina we wszystkich częściach Monarchii, przez nabycie wolney własności, stawia w klassie obywateli kraiowych, i nadaie mu prawo należenia do wyboru Izby Deputowanych. *Drugą* przeszkodą są Xiążęta i Panowie dawniey udzielni, którzy właściwie maią składać Izbę wyższą, a co dopóty nastąpić nie może, póki odbywaiące się z niemi układy takiego nie wezmą skutku, aby się zrzekli dawnych przywileiów.

z Munich 9 Czerwca.

P. *Weinbach* mówiąc o złych czynnościach żydów, życzył, aby Izraelici Ba-

warscy, których liczba przez 20 lat powiększyła się z 2,000 do 49,000 powoli wynosili się na łono *Abrahama*, póki się do 30,000 nie zmnieyszy, i radził, aby ich nigdy tyle niebyło, iżby chrześciianie u nich za parobków służyli, co się teraz zdarza. Wystawił im za wzór pewnego plebana, który niedawno ofiarował dobrowolnie 50 złotych dla oyczyzny. Gdy zaś (rzekł) szlachta wycieńczona iest klęskami woiennemi i podatkami, a kupcy podupadli, włościanie zaś z powodu tanności zboża, nie maią pieniędzy, przeto żydzi, którzy całą gotowiznę z kraiu do siebie ściągnęli, i tyle millionów zyskali, powinniby złożyć pożyczkę dla kraiu, w ilości po 50 złotych od głowy, ale nie z prowizyią na 50 od sta, lecz bez prowizyi; a tym sposobem ziednaliby sobie przychylność obywateli. Jeżeli zaś będą głuchemi na powyższe wezwanie, niech pamiętaią na to, co własny ich Prorok powiedział: *Izraelu, sam iesteś przyczyną twoiey zguby*.«

Francyia.

z Paryża, 17 Czerwca.

Xiąże Hamilton potomek iedney z nayznakomitszych rodzin w Szkocyi znayduie się teraz w Paryżu. Powiadaią że według dawnych praw swego domu, chce mieć w Jznbie naszey Parów mieysce i głos. Niewiadomo iednakże czy to się mu uda.

Jeden z dzienników naszych donosi że administracyia gry tuteyszych azardowych przegrała pozawczora więcey iak sto tysięcy franków cudzoziemcom, i że gracze *ponitęruiący* dwa razy bank zrywali. Zapewna sama to administracyia i rozgłasza tak rzadkie zdarzenia w rocznikach Króla *Faraona*. Wszakże i zbieracze loteryi często donoszą o ternach i kwaternach wygranych. Dzięki swiatłu wieku naszego znaią się Panowie gracze na przynętach.

W *Monitorze* dzisieyszym mieści się całkowite prawo *o nadużyciach wolności druku*, i o karach iakie takowe nadużycia sciągaią. Prawo to składa się z sześciu rozdziałów. Z tych pierwszy zapowiada że każde pobudzenie do przestępstwa przez pismo lub rysunek, sciąga na siebie też same kary co i samo przestępstwo. A nawet i wzdarzeniu gdyby pobudzenie nieuczyniło żadnego skutku, kara się domierza biąrąc miarę z okoliczności i winowayca sciąga na siebie więzienie od 3 miesięcy do pięciu lat, lub karę pieniężną od 50 do 5000 franków. Temuż ulegaią prawu wszelkie buntownicze odezwy i okrzyki, zdięcie publicznych znaków dostoyności Królewskiey, noszenie znaków zewnętrznych towarzystw sekretnych, nieuszanowanie dla karty Konstytucyyney i t. p. W rozdziele drugim mówi się o uchybieniach przeciwko religii i moralności. Takowe uchybienia sciągaią karę od 1 do 12 miesięcy więzienia, lub od 16 do 300 franków kary pieniężney. Trzeci rozdział naznacza kary za nieuszanowania i obrazę maiestatu Królewskiego, którą iest więzienie od 3 miesięcy do 5ciu lat lub od 500 do 10,000 franków sądząc według okoliczności. Na mocy 4go rozdziału uchybienia przeciwko członkóm rodziny Królewskiey obu Jzb i zagranicznych Monarchów, karzą się więzieniem od 1 do 3 lat, lub opłatą od 500 do 6000 franków. Piąty rozdział ma za przedmiot wykroczenia przeciwko osobom publicznym, sądownictwom, urzędom, osobom prywatnym i t. p. Nakoniec szósty nakazuie aby żadnych skarg nieopierano na mowach publicznych powiedzianych w którey kolwiek z Jzb, lub w iakich kolwiek innych sądownictwach publicznych.

— Wszystkie dzienniki tuteysze wspominaią o maiącym nastąpić wyiezdzie Ministra Woyny do wód Karlsbadskich. Niektóre zaś utrzymuią że iuż wyiechał 15. b. m. lecz ci się mylą: Wyiechał wprawdzie w dniu piętnastym Minister Woyny z Paryża; ale do dobr swoich, gdzie kilka dni ma się zatrzymać, a potem nie iuż do Karlsbad lecz do kąpieli Plombierskich lub Burbońskich poiedzie. Słabość żony iego pochodząca z wywinienia niedawno nogi, iest zapewna przyczyną odmiany tego przedsięwzięcia.

— W wielu prowincyiach Francyi grady iakich od dawna niedoświadczano przyczyniły szkod niezmiernych.

Na posiedzeniach 14 i 15 b. m. Jzby Deputowanych Prezydent *Rave* znowu zasiadał. Między prośbami podanemi izbie była iedna od starozakonnego *Moyżesza Karkasona* z Montpellier, którey treść wiadomą iuż iest publiczności z pisma tegoż żyda do wydawców *Minerwy*. Niemogąc uprosić Prefekta aby powrócono mu Córek iego ochrzczonych mimo wolnie i uwiezionych z domu iego, udał się z prośbą do Ministra Spraw Wewnętrznych; lecz i tam nieznalazł zadowolnienia. Teraz wchodzi ze skargą do Jz-

by, która ma przesłać to dzieło stróżowi pieczęci i ministrowi Spraw Wewnętrznych. Pan *Chovelin* mówiąc o nim wyrzekł następuiące wyrazy: »Ja na mieyscu Ministra Spraw Wewnętrznych postąpiłbym inaczey, to iest przyiąłbym pod moią opiekę wolność wyznań religiynych.

Na czele nowego dziennika pod tytułem *chorągiew biała* (le drapeau blanc) znayduie się następuiące sczere wyznanie: »Kto chce mieć pismo peryiodyczne w duchu umiarkowania i zupełney bezstronności pisane, bardzo źle zrobi, ieśli zechce mieć nasze. Wcześnie oznaymuieymy, że będziemy czasami zapaleni, czasami partyzańci, a zawsze ostrzy, i nikomu niemamy przebaczać.

Pierwsze zgromadzenie towarzystwa Królewskiego zaymuiące się ulepszeniem stanu więzień, miało pierwsze swoie posiedzenie 14. b. m. pod przewodnictwem Xiążęcia *Angulemskiego*. Po nabożeństwie uroczystem w kościele Katedralnym, członkowie zeszli się do Arcybiskupa Paryzkiego i Xiążę *d'Angouleme* zagaił posiedzenie stosowną do przedmiotu mową, na którą odpowiedział Xiążę Placencyi iako członek naystarszy. Po czem wybrano czterech sekretarzy i kassyiera; Między Kandydatami do członkostwa było ośmiu Parów Francyi, których iednomyślnie przyięto i policzono między fundato rami towarzystwa. Król iako protektor towarzystwa dorawał mu 500,000 franków. Reszta summy funduszowey wynosi 180,000 franków. Xiążę *Albuferski* (Souche) podał proiekt wybicia medalu z wizerunkiem Królewskim z iedney strony iako protektora, a Xiążęcia Angulemskiego z drugiey iako Prezesa.

W listach z Bordeaux mocno się uskarzaią na całkowite zatrzymanie handlu tamecznego. Zakupywania na spekulacyie zupełnie ustały. Towary będące iescze w składach zupełnie się niewyprzedaią; a przeto i ceny ich znacznie spadły. Czasami kupcy umyślnie takowe podwyższaią; lecz to krótko trwa, i zawsze widać że iak przedaiący tak i kupuiący konieczną tylko zmuszeni potrzebą, przedaią i kupuią.

Szanowny ieden Oyciec rodziny w *Clairmont* nagle dostał pomieszania zmysłów i w tym stanie odebrał życie młodey swoiey małżonce i dwudziestu letniey iey siestrze. Dokonał tych zabóystw w sklepie, gdzie znaleziono go spokoynie siedzącego między dwóch trupów. Ten nieszczęśliwy ma troie maleńkich dzieci.

— Czytamy dzisiay w *dzienniku Paryzkim* artykuł następuiący:

Marszałek *Gouvion St-Cyr* wyieżdża dzisiay do wód Karlsbadskich. Powiadaią że niezabawi tam dłużey iak miesiąc.

ANGLIIA.

z Londynu, 15 Czerwca.

Poseł Perski był w tych dniach w Tower w towarzystwie *Millville*. Stamtąd udał się na statku Admiralicyi do Grinwitch oglądał szpitale tameczne, poczem był na wielkim obiedzie, danym przez Gubernatora. Sprawiedliwie powiedzieć można, że w Anglii na każdym kroku osypuią go honorami.

Ramie Xiążęcia Jorkskiego tak dalece się zagoiło, iż wybornie znowu może się powozić w Kabryolecie.

Poseł nasz w Ameryce północney Pan *Baghot* powrócił do Anglii po trzyletniey nieobecności, zostawiwszy w Ameryce Sekretarza swoiego, w charakterze sprawuiącego interessa.

Dnia 12 b. m. *Towarzystwo mieyskie* na posiedzeniu swoiem uchwaliło podać parlamentowi przedstawienie przeciwko nakładowi nowych podatków.

Większa częsc rodzin *Kwakrów* wyprzedaie się tu zupełnie w zamiarze przeiechania do Ameryki. Między nimi są zamożni a nawet i bardzo bogaci.

Zbuntowani w Karlisle tkacze przyszli nakoniec znowu do spokoyności. Pogodzili się z rękodzielnikami swoiemi, ato pod warunkami wzaiemnemi: tkacze odstąpili cokolwiek pretensyi swoich, a rękodzielnicy podwyższyli płacę.

Na brzegu zachodnim mexyku dało się czuć znaczne trzęsienie ziemi, od którego naywięcey ucierpiało miasto Gvadalavara. Wiele w nim kościołów i domów z gruntu zostały zruynowane i niemało ludzi w gruzach swoich zagrzebły.

W iedney z gazet tuteyszych mieści się między innem Artykuł następuiący:

»Gazety Amerykańskie rozniosły pogłoskę iakoby wyspa Kuba miała bydź odstąpioną Anglii. *Nowiniarz narodowy* (Gazeta Amerykańska urzędowa) dodaie następuiące uwagi: »Jeżeli wierzyć można ludziom, biorącym wiadomości swoie ze źródeł naybliższych, Rząd Angielski domagał się od Króla Hiszpańskiego wypłaty tych summ, któremi był wspierał go przez cały przeciąg woyny na półwyspie Pireneiów. Summy te

wynoszą 53 miliony dollarów (9 lub 10 milionów funtów szterlingów.) Lecz ponieważ stan skarbu Hiszpańskiego wiadomym iest teraz Ministrom Angielskim; rozumieć za tem należy że domaganie się o dług w takiey porze, ma zupełnie inny przedmiot to iest, że chce się Anglikom ieżeli niezupełnie to przynaymniey przez ten czas, przez który Hiszpania będzie iey dłużniczką posiadać wyspę Kubę.«—(My zupełnie o tem nic nie wiemy i rozumiemy że nabycie Kuby przyokolicznościach dzisieyszych Hiszpanii, w cale nie iest chwalebne, Rząd Amerykański dowiodł postępkami swoiemi, iak na przykład nabyciem obu Floryd, że ma w tey mierae zupełnie inny sposob myślenia; Lecz i samo tłómaczenie się w tey mierze gazety Amerykańskiey, odkrywa poczęści żądania i zamiary gabinetu *Wasingtona*.)

W tych dniach otrzymano tu przez *St. Thomas* następuiące wiadomości z wyspy Laguiry z dnia 15 Kwietnia: 12 tegoż miesiąca wyszła ztamtąd flotylla składaiąca się z 7miu woiennych i trzech statków przewozowych naładowanych żywnością dla osady Kumańskiey. Od Jenerała *Morillo* otrzymano depesze urzędowe z wyspy *Chagnes* na rzece *Apura* od pierwszych dni Kwietnia. Kilku dniami przed ich wysłaniem miał on żwawą utarczkę z oddziałem 400 ludzi powiększey części Anglików, którzy chcieli się przyłączyć do *Petz*. Cały ten oddział poległ na placu wyiąwszy czterdziestu ludzi wziętych w niewolę.— *Petz.* pierwiey iescze był zmuszony odstąpić od Apury do przeciwległego brzebu Arpaki. Drugie 400 ludzi którzy dysertyrowali od niego w tym odstępie, przeszli na stronę *Moralesa*, naystarszego z Jenerałów powstanców po *Morillo*.

— Pewny Pastor na wsi, w Hrabstwie *Debry*, uszedł w Niedzielę dnia 2 Maia 24 mil Angielskich (5 Niemieckich), odprawił nabożeństwo w 3 kościołach, gdzie miał 4 kazania, ochrzcił dziecię, dał błogosławieństwo kobiecie po połogn będącey, przeczytał dwoie zapowiedzi, dał ślub dwoygu małżonkom, i wieczorem ieszcze miał exortę przy pogrzebie. Człowiek ten liczący lat 70, ma iuż czwartą żonę, 13 żyiących dzieci, 16 wnuków i 4 prawnuków.

Ameryka Północna.

Prezydent Ziednoczonych Stanów obieżdża ciągle rozmaite prowincyie kraiowe, i przybył do *North Carolina*. Wychodząca w *Nowym-Yorku* Gazeta wyraża: — »Gdzie się tylko nasz Prezydent pokaże, wszędzie przyymuią go ze czcią i uszsnowaniem; duch stronnictwa niknie zaraz iak mgła, gdy się przez nią promienie słoneczne przeciskaią.«

Listy z *Baltimore* donoszą, iż w domu byłego Prezydenta *Jeffersona* wyhuchnął pożar, który iednak wkrotce ugaszono. P. *Jefferson* atoli nieco się opalił.

Na ostatniem posiedzeniu Kongressu, PP. *Clay* i *Link* z *Nowego-Yorku* roztrząsali środki, iakich używaią Anglicy dla zadania ciosu rękodzielniom Amerykańskim. Z początku zbierano składki, aby towary Angielskie w ogromney ilości do portów Amerykańskich sprowadzone, tak tanio przedawano, iżby przez to przemysł kraiowy upadł. Co gdy się z powodu wynikłey woyny nie udało, wybiiano w Anglii stępel rękodzielni Amerykańskich na złych gatunkach towarów, i posyłano ie za granicę, aby przez to wspomnione rękodzielnie sławę swoię utraciły.

Ameryka Południowa.

Przybył do *Londynu* Poseł Rzeczypospolitey Chiliyskiey, nazwiskiem *Don Yrissari*, i przywiozł kopiią umowy między rządem iego i Buenos-Ayrskim, zewartey w celu oswobodzenia prowincyi *Peru*. Oba rządy biorą na siebie obowiązek uzbroienia wspolney wyprawy przeciwko *Lima*. Zaręczaią wolność i niepodległość Peruwianom; a skoro tylko będący tam Hiszpanie zostaną pokonani i wyrugowani, natychmiast woysko obu wspomnionych rządów ustąpi z kraiu, chyba gdyby ie rząd mieyscowy chciał ieszcze zatrzymać. Zadne kontrybucyie, pod iakiemkolwiek bądź nazwiskiem nie mogą bydź wybierane od mieszkańców; koszta tylko wyprawy maią bydź zwrócone po zupełnem przywróceniu niepodległości. Umowa ta, zawarta dnia 5 Lutego r. b. na prosbę mieszkańców *Lima*, składa się z 6 artykułów, a zatwierdzenia iey miały bydź w przeciągu 60 dni wymienione.

w Petersburgu

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.